

Pori vs. trauma – kohtaamisia ja palvelupolkuja rikostaustaisille

20.-21.II.2019 Pori

Muistio

Vapautuvien asumisen tuen verkosto (VAT) järjesti kaksipäiväisen tapahtuman Porissa ja Satakunnan vankilan Huittisten osastolla 20.-21.II.2019. Tapahtuma järjestettiin yhteistyössä Porin Sininauha ry:n Tuetusti tulevaisuuteen -hankkeen kanssa. Lämmin kiitos kaikille mukana olleille, puhujille, Rakastajat-teatterille, Porin vankiteatterille ja Länsi-Suomen Rikosseuraamusalueelle!

Ensimmäisen päivän seminaari pidettiin Kulttuuritehdas Kehräämöllä vanhan puuvillatehtaan hienossa ympäristössä. Seminaariin osallistui noin 70 henkilöä. VAT-verkoston puheenjohtaja Markku Rautiainen avasi tilaisuuden ja esitteli verkoston toimintaa ja tavoitteita. Iida Koskinen Tuetusti tulevaisuuteen -hankkeesta toivotti osallistujat tervetulleiksi ja kertoi Tuetusti tulevaisuuteen -hankkeesta sekä Porin uudesta vankiteatterista. Kaupunginjohtaja Aino-Maija Luukkonen toivotti seminaariväen tervetulleeksi Porin kaupungin puolesta ja korosti sitä, että on tärkeää, että kolmas sektori ja kaupunki tekevät yhteistyötä ja toimivat innovatiivisesti yhdessä.

Tarja Sassi Kriminaalihuollon tukisäätiöstä ja Marjaana Syrjä Rikosseuraamuslaitokselta pitivät aamupäivän koulutuksen otsikolla Traumot, traumojen vaikutukset – Vakauttamisen keinot ja menetelmät. Traumot ovat syvästi kehollisia, ne syntyvät ajatusten, tunteiden ja kehon yhteispelinä. Traumot vaikeuttavat asiakassuhteessa olemista ja ihmissuhteita. Kun trauma jää käsittelemättä, aivojen ”paniikinappula” jää ikään kuin päälle ja ihminen havaitsee korostuneesti uhkat ja vaarat ja toimii sen mukaan. Traumojen syntymisen ja käsittelyn hermostollinen perusta on kaikilla ihmisillä samanlainen. Traumot tulevat näkyviksi asiakassuhteessa (esim. luottamisen vaikeus ja vaikeus asettua suhteeseen). Vireystila on asiakastyössä keskeinen asia: asiakas ja työntekijä voivat olla ali- tai ylivireisiä, jolloin esim. kehollisten harjoitusten avulla voi päästä ns. sietoikkunaan. Työntekijän ja vertaisten on tärkeää huolehtia omasta jaksamisestaan ja myös eri organisaatioiden täytyy kiinnittää asiaan enemmän huomiota. Monella rikostaustaisella asiakkaalla voi olla tarvetta varsinaiseen traumaterapiaan. Tietoisuus traumaista ja niiden vaikutuksista asiakastyössä on tarpeen jokaiselle auttajalle ja jokainen ammattilainen ja vertainen voi kohtaamistilanteissa käyttää vakauttamiskeinoja kuten

- nykyhetkiorientaatio → aistien hyödyntäminen (näkö, kuulo, tunto, stressipallo, kurkkupastillit, vesilasi) → aistit aktivoivat otsalohkoa ja se palauttaa nykyhetkeen → voi esim. kysyä ”Mitä erilaista huomaat tässä tilassa nyt verrattuna viime tapaamiseen?”
- perhostaputukset/taputukset
- normalisointi, spiraalimainen käsitys ajasta

Kouluttajat teettivät koulutuksen aikana osallistujilla useita kiinnostavia ja antoisia harjoituksia, joissa korostuivat oman kehon kuunteleminen, kehotyöskentely ja lempeä suhtautuminen itseän. Esityksen diat löytyvät täältä: <https://www.krits.fi/saatio/verkostot/vat-verkosto/vat-materiaalit/>

Teatteriammatillaiset Angelika Meusel ja Kai Tanner Rakastajat-teatterista kertoivat Porin vankiteatterin toiminnasta. Vankiteatteri on toiminut helmikuusta alkaen Rakastajat-teatterin luotsaamana. Idea vankiteatteriin tuli Tuetusti tulevaisuuteen -hankkeelta ja rahoitus saatiin Suomen kulttuurirahastolta. Mukana on ollut vankeja ja entisiä vankeja. Ryhmässä tehdään kehollisia harjoitteita, kirjoitetaan, improvisoidaan jne. ja käydään katsomassa erilaisia teatteriesityksiä. Osallistujat kertoivat positiivisia kokemuksiaan teatterityöskentelystä: harjoituksissa saa nauraa ja pitää hauskaa selvinpäin, esiintyminen on pelottavaa mutta myös hyvällä tavalla jännittävää, harjoituksissa saa olla hetken joku toinen ja nollata päätä, esiintyessä pääsee voittamaan itsensä ja rohkeus kasvaa jne. Vetäjien mukaan luovuudessa on voimaa ja teatterityöskentely on eheyttävää. Lisäksi saa olla osa yhteisöä ja tehdä ja toimia yhdessä muiden kanssa. Taitavat ja rohkeat vankiteatterilaiset hauskuuttivat yleisöä mahtavilla improvisaatioharjoituksilla ja esittivät myös koskettavan mininäytelmän, jossa kuvattiin sitä, miten vanhempien päihdeongelmat vaikuttavat lapsen ja miten ongelmien ylisukupolvisuus rakentuu. Iltapäivän päätteeksi lavalle kutsuttiin improvisointiharjoitukseen myös rohkeaa päihdetyön ammattilainen yleisön joukosta!

21.II.2019 Huittinen. Noin 45 hengen joukko kokoontui seminaariin Satakunnan vankilan Huittisten osastolle. Mukana oli väkeä vankiloista ja yhdyskuntaseuraamustoimistoilta, Porin ja lähikuntien sosiaalipalveluista, kolmannelta sektorilta jne. Päivää luotsasi eteenpäin Tuetusti tulevaisuuteen -hankkeen Iida Koskinen. Ohjelman avasi vankilan johtaja Riitta Kari nostaen esiin yhteistyön sekä toivoa herättelevän työotteen merkitystä. Aamupäivän aiheen, sosiaalisen kuntoutuksen, pariin johdattelivat puheenvuoroillaan Iida Koskinen ja Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassoksen Heli Toroska. Seuraavaksi Tarja Siltaniemi Porin kaupungin psykososiaalisista asumispalveluista kertoi Porissa jo vuosia kokoontuneen asumisen yhteistyöryhmän toiminnasta. Päivän esitykset löytyvät täältä: <https://www.krits.fi/saatio/verkostot/vat-verkosto/vat-materiaalit/>

Lounaan jälkeen oli vuorossa vankilan tiloihin ja toimintoihin tutustuminen. Sen jälkeen työskenneltiin Huittisten vankilan vangin kirjoittaman kirjeen pohjalta. Kirjeessä vanki kertoi omaa elämäntarinansa lopettaen suunnitelmia ja toivoa sisältävään nykyhetkeen. Osallistujat kävivät kirjeen pohjalta keskustelua siitä, millaista tukea ja palvelupolkuja vangit tarvitsevat ja kirjoittivat ryhmässä vastauskirjeen vangille. Vastaukset laitettiin vangille osoitettuun kirjekuoreen ja vanki sai ne luettavakseen. Päivän teemat herättivät paljon hyvää ja tärkeää keskustelua. Erityiskiitos Satakunnan vankilan Huittisten osastolle seminaaripäivän mahdollistamisesta ja vieraanvaraisuudesta!

21.II.2019 VAT-verkosto kokoontui verkoston vuosikokoukseen 17 hengen voimin Yhteisöotalo Otavan tiloissa Porissa. Verkoston pj Markku Rautiainen esitteli vuoden 2020 toimintaa: verkoston työvaliokunta on kokouksessaan tehnyt esityksen ensi vuoden toiminnan sisällöistä, aikatauluista ja henkilövalinnoista.

Markku esitti toivomuksen, että jäsenjärjestöjen sivuilta löytyisi VAT-verkoston logo ja että toiminnassa mukana olevat jäsenjärjestöjen henkilöt nostaisivat esityksissä jne. esiin myös VAT-verkoston toiminnan. VAT-verkoston yhteistietopankkia päivitetään, toivotaan että jäsenjärjestöt tarkistavat oman paikkakunnan tietojen ajantasaisuuden ja ilmoittavat muutoksista koordinaattorille.

VAT-verkoston isot seminaaritapahtumat 2020:

25.-26.3.2020 Kuopio. Teema: kansalaisjärjestöjen rooli & osallisuus

13.-14.5.2020 Hämeenlinna, yhdessä Naiset näkyviksi -hankkeen kanssa. Teema: nais erityisyys & digitalisaatio

16.-17.9.2020 Espoo. Teema: Asiakasprosessit, tuen annostelu tuetussa asumisessa ja palvelupolut?

25.-26.II.2020Oulu. Teema: asumisen yhteistyö? Ehdotettu, että toisena päivänä kokoonnuttaisiin Oulun vankilassa esim. palvelumessujen muodossa? Jo suunnitteluvaiheessa yhteistyötä Oulun ja Rovaniemen nuorisasuntoyhdistysten kanssa?

Lisäksi sovittiin VAT-verkoston puolipäiväseminaarista Tampereella, jossa sisältönä asumisen tuen sisällöt, Kadulta kotiin -hankkeen tuen annostelun malli ja Juho Saaren puheenvuoro. Hanna-Riikka Alasippola ja Pekka Matilainen ottavat vetovastuun tätä tilaisuudesta ja se pidetään ViaDian tiloissa **4.2.2020** klo 11.30-16. Lisätietoa tulossa tammikuun alussa.

VAT-verkoston työvaliokunta suunnittelee verkoston toimintaa. Työvaliokunta kokousta kasvokkain neljä kertaa vuodessa VAT-tapahtumien yhteydessä ja lisäksi asioista keskustellaan ja sovitaan sähköpostitse. Työvaliokunta pohti 19.II. kokouksessaan, että jatkossa työvaliokunnan jäsenten valinnassa otettaisiin huomioon seuraavat asiat: henkilön oma kiinnostus ja mahdollisuus olla aktiivisesti mukana ja osallistua kokouksiin ja työskentelyyn, eri paikkakuntia on hyvä olla edustettuina, mukana voi olla korkeintaan yksi henkilö per jäsenjärjestö/hanke, pitää olla työnantajan suostumus käyttää työaika työvaliokunnan työskentelyyn ja kokemusasiatuntijuuden on hyvä olla edustettuna. Lisäksi työvaliokunnassa on hyvä olla mukana uusia ja vanhoja jäseniä. Jäsenjärjestöiltä kysytään ehdokkaita työvaliokuntaan seuraavalle vuodelle aina syksyn aikana ja työvaliokunta tekee asiasta esityksen vuosikokoukselle. Mukaan valitaan puheenjohtajat, verkoston koordinaattori, 6-7 jäsenjärjestöjen edustajaa ja Rikosseuraamuslaitoksen edustaja (keskushallinnosta tai alueellisesti) eli yhteensä n. 10 henkeä.

Työvaliokunta esitti vuosikokouksessa työvaliokunnan jäseniksi vuodelle 2020 seuraavia henkilöitä: 1) Iida Koskinen, 2) Pekka Matilainen, 3) Hanna-Riikka Alasippola, 4) Ilkka Oksman, 5) Keijo Häkkinen, 6) Markku Rautiainen, 7) Jarkka Eronen, 8) Pertti Blomerus, 9) Minski Niemi ja myöhemmin nimettävä Risen edustaja. Työvaliokunta esitti, että puheenjohtajina jatkavat Markku Rautiainen ja Ilkka Oksman. Esitys vuoden 2020 henkilövalinnoista hyväksyttiin vuosikokouksessa sellaisenaan. Verkosto kiittää lämpimästi työvaliokunnassa useita vuosia mukana olleita henkilöitä, jotka tässä kohtaa luopuvat/jäävät tauolle työvaliokunnan työskentelystä: Kiitos Juha Soivio, Annukka Saikkonen ja Olli Kaarakka!

VAT-verkoston työvaliokunta päätti tehdä nopealla aikataululla kannanoton Rikosseuraamuslaitoksen asunnottomuustyön jatkon turvaamisesta. Kannanotto esiteltiin vuosikokouksessa. Markku Rautiainen luovutti sen Risen pääjohtaja Arto Kujalalle 22.II.2019 Joensuussa ja lisäksi sähköpostitse Risen Aune-hankkeen hankeryhmälle. Sen jälkeen kannanotto toimitettiin kaikkien VAT-jäsenjärjestöjen tiedoksi.

Lounaan jälkeen vierailtiin KRIS Satakunnan toimintakeskuksessa Liisankadulla. KRIS Satakunnan toiminnanjohtaja Minna Wahlman ja toimintakeskuksen toiminnassa mukana olevat kuusi henkilöä ottivat vierailijat erittäin lämpimästi vastaan ja kertoivat toiminnasta monipuolisesti. Toiminta alkoi vuoden alussa ja sitä suunnittelevat ja toteuttavat toiminnassa mukana olevat ihmiset itse. Toimintaa on viitenä päivänä viikossa n. klo 10-16 ja kävijöitä on päivittäin n. 5-20 henkeä. Viikko-ohjelmaan kuuluu mm. aamukokoukset, viikottainen yhteisöpalaveri ja monenlaista toiminnallisuutta kuten joogaa ja muuta liikuntaa. KRISillä myös esim. suoritetaan koevapauksia ja ollaan työkokeiluissa. KRISissä toiminnan periaatteet ovat rehellisyys, päihteettömyys, toveruus ja yhteisvastuullisuus. Vierailun aikana käytiin monipuolista keskustelua kuntoutumispoluista, rikoksista irtautumisesta, vertaistuesta jne. Kuultiin myös, että seuraavat vankimessut Porissa pidetään 4.6.2020.